

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΜΕΤΑ- ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ; (του Δημήτρη Τζωρτζόπουλου)

Όταν το προ-νεωτερικό γερνάει,
το μετα-νεωτερικό καταρρέει

• 1

I. Αφότου ο Lyotard μίλησε για **μετα-νεωτερική κατάσταση** και συνετέλεσε, ώστε να διαδοθεί ευρέως η έννοια της **μετα-νεωτερικότητας**, αρκετές σύγχρονες φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές ερμηνείες εστιάζονται λιγότερο στην **ανάγκη ανάδυσης ενός νέου κοινωνικού συστήματος** και περισσότερο σε θεσμικές μεταρρυθμίσεις, που εν μέρει ή εν πολλοίς τις υπαγορεύει η ίδια η **πληροφορική δομή της κοινωνίας δυτικού τύπου**. Στο πλαίσιο τέτοιων πιθανών μεταρρυθμίσεων, συνήθως γίνεται **μετατόπιση** των πολιτικών ιδεολογιών, σχεδιασμών ή πρακτικών από ένα σύστημα παραγωγής υλικών αγαθών με αντίστοιχη άνοδο του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων σε ένα **σύστημα οργάνωσης της πληροφορίας ως παρα-πληροφορίας**: δηλαδή συστηματικής και συστημικής παραπληροφόρησης.

II. Αυτή ωστόσο η μετατόπιση έχει και την «**επιστημονική**» της δικαιολόγηση, που εκπορεύεται συνήθως από συστημικούς «διανοούμενους» μειωμένης πνευματικότητας, αλλά απύθμενης αερολογίας (Χάιντεγκερ). Μια ανεξέλεγκτη ανεπιστημονική σκοπιμότητα ετούτης της αερολογίας εισδύει κάθε φορά στις

μάζες και τις συσκοτίζει –ή ακόμη και στην ίδια τη σοβαρή επιστημονική αναζήτηση και [δύναται να] την αποπροσανατολίζει– με τη γενική μορφή **επιστημολογικών** εγχειρημάτων. Σε τούτα τα εγχειρήματα ανήκουν κατά περιόδους οι «μεγάλες αφηγήσεις» για οικονομικούς σχεδιασμούς, για φιλοσοφικές, κοινωνιολογικές, ιστορικές και άλλες «επ-εξηγήσεις» ή για πολιτικά προτάγματα «σωτήριας» εθνικής ευθύνης.

• 2

Η σύγχυση από τέτοιες «μεγάλες αφηγήσεις» εκφράζεται, κατά κανόνα, με την [ή στην] αδυναμία να αντιλαμβανόμαστε πως μας έχει παγιδεύσει ένας **κόσμος συμβάντων**, τον οποίο αδυνατούμε να ελέγξουμε. Με όρους του Μαρξ ένας τέτοιος κόσμος εμφανίζεται μέσα στην ιστορία ως ένας **κόσμος από ασυνέχειες** και μπορεί να ελεγχθεί μέσα από γενικές αρχές. Ο χαρακτήρας της ασυνέχειας όμως δεν είναι πάντοτε ο ίδιος. Άλλη ήταν, για παράδειγμα, η ασυνέχεια/οι ασυνέχειες κατά τη φάση μετάβασης από τη φεουδαρχική στην αστική κοινωνία, άλλη ή άλλες στη μετανεωτερική ή μετα-καπιταλιστική εποχή. Το ζητούμενο στους μετανεωτερικούς ή μετα-μοντέρνους καιρούς δεν είναι η παραγνώριση ή επικάλυψη του ως άνω κόσμου συμβάντων με **επιτηδεύσεις γενικών κατευθύνσεων ή επιστημολογικών-συστημικών θεμελιώσεων**, αλλά η αποκάλυψη του εκάστοτε συγκαλυπτόμενου ή συγκαλυμμένου. Αποκάλυψη δεν σημαίνει μια επί πλέον **μεταφυσική** θεώρηση, έστω και με υλιστικούς όρους, αλλά, πριν απ' όλα, διάγνωση του παρόντος. Τι συμβαίνει, ανάμεσα στα άλλα, στο παρόν; Σε **επίπεδο πολιτικού συστήματος**, η μαζική δημοκρατία ολοκληρώνεται με ολοκληρωτικές, κατά το μάλλον ή ήττον, μεθόδους και πρακτικές. Σε **επίπεδο οικονομίας**, ο εν λόγω ολοκληρωτικός χαρακτήρας εκδηλώνεται ως ολοκληρωτική «κατάληψη», ήτοι εξάρτηση, της παραγωγής από άψυχες δυνάμεις, που πλανιούνται ως φάντασμα πάνω από τις ζωντανές δυνάμεις: **ολοκληρωτική εμπορευματοποίηση της παραγωγής και της μισθωτής εργασίας· ολοκληρωτικός «εξορθολογισμός» με τη μορφή του γραφειοκρατικού συγκεντρωτισμού** και με μια ένοχη αξιοποίηση της τεχνολογίας.

Αυτός ο ολοκληρωτικός «εξορθολογισμός» διέπεται από **αξεδιάλυτες αντιφάσεις**: θεωρητικά υποτίθεται πως ως «εξορθολογισμός» πλημμυρίζει την ανθρώπινη κοινωνία με βεβαιότητα ή με μια βέβαιη γνώση, με εμπιστοσύνη και αξιοπιστία· πρακτικά όμως την οδηγεί σε **κατάρρευση** μέσα στα [ή μέσα από τα] κύματα της επίγνωσης πως καμιά γνώση δεν είναι βέβαιη, πως ό,τι θεμελιωτικό –επιστημονικά ή φιλοσοφικά– προϋπήρξε, αποδεικνύεται αναξιόπιστο. Το μετα-νεωτερικής υφής **ξερίζωμα** του συγκεκριμένου θεμελιωτισμού συμπορεύεται με το **ιδεολόγημα** περί «τέλους της ιστορίας». Τούτο υποδηλώνει πως η νεωτερικότητα, ήγουν μετα-νεωτερικότητα, ενσωματώνει κάθε τοπικότητα σε έναν **επεκτατικό μετασχηματισμό του χώρου**, που φέρει το όνομα παγκοσμιοποίηση. Η τελευταία δεν είναι πια ένα λεκτικό σχήμα, αλλά η προμελετημένα **βίαιη επικράτηση** παγκόσμιων κοινωνικών σχέσεων, όπου κάθε **τοπική σχέση**, ως συμβάν, χάνει την **αυτονομία** της και καθορίζεται από άλλα συμβάντα των πιο απόμακρων τοπικοτήτων. Κάτι τέτοιο συμβαίνει κατά κόρον στην Ελλαδική κοινωνία, ώστε ανθρώπους και πράγματα, **όλους και όλα να τα κυβερνά μια οντολογική αβεβαιότητα**. Και το σύστημα του έθνους-κράτους; Αποδείχτηκε πολύ μικρό και ανίσχυρο για υπεράσπιση του εαυτού του, πολύ κραταιό όμως για να επιδαψιλεύει στους κρατικούς-εξουσιαστικούς μοχλούς της παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας αβρότητες και τελετουργικές ευγένειες εκδούλευσης. Κατ' αυτό τον τρόπο μπορεί να κατανοείται καλύτερα ο **μαρασμός** της νεοελληνικής πραγματικότητας. Οποιαδήποτε άλλη ιδεολογική επιχρύσωση ή παρηγορητική ανορθολογικότητα επιβεβαιώνει αυτό τον μαρασμό, καθώς **δεν αντιστέκεται** στη ραγδαία αύξηση της ολοκληρωτικής εξουσίας.

Δημήτρης Τζωρτζόπουλος

Τρίτη 25 Ιανουαρίου 2022

πηγή : hegel-platon.blogspot